

ЛЬВІВСЬКИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

CUESC

Львівський національний університет імені Івана Франка
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

Всеукраїнське науково-педагогічне
підвищення кваліфікації

**МЕТАМОДЕРНІЗМ У ЛІТЕРАТУРІ
ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ:
«ДЗЕРКАЛО В ДЗЕРКАЛІ»**

14 квітня – 25 травня 2025 року

Львів – Торунь
Liha-Pres
2025

УДК 141.78-021.68:82(062.552)

М 54

Організаційний комітет:

Мацевко-Бекерська Лідія Василівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри світової літератури Львівського національного університету імені Івана Франка, керівник Науково-методичного центру дослідження та викладання літератури Львівського національного університету імені Івана Франка;

Бораківський Любомир Адамович – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та перекладу Львівського національного університету імені Івана Франка, декан факультету іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка;

Криштанович Світлана Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського;

Кушнір Ірина Богданівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри світової літератури Львівського національного університету імені Івана Франка;

Кохан Роксоляна Андріївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації та перекладу Львівського національного університету імені Івана Франка.

Метамодернізм у літературі та літературознавстві: «дзеркало в дзеркалі»: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 14 квітня – 25 травня 2025 року. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. – 136 с.

ISBN 978-966-397-513-9

У збірнику представлено матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Метамодернізм у літературі та літературознавстві: «дзеркало в дзеркалі»» (14 квітня – 25 травня 2025 року).

УДК 141.78-021.68:82(062.552)

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2025

© Центр українсько-європейського
наукового співробітництва, 2025

ISBN 978-966-397-513-9

Особливості інтимної лірики збірки Юлії Крапиви «Мої вірші»	
Зарудняк Н. І.	45
Постіронічна сповідь як форма терапії (оповідання Д. Ф. Воллеса «Старий добрий неон»)	
Калинич К. Ф.	47
Художні особливості щоденника Володимира Вакуленка-К.	
Кобилко Н. А.	51
Художній переклад поезії: виклик, тонкощі та роль перекладача	
Корсун С. В.	53
Architectonics of the literary text	
Krasovska I. V.	55
Терміни-метафори в англійськомовних науково-технічних текстах в когнітивному розрізі	
Курбатова Т. В.	59
Аспекти метамоdernізму в прозі П. Яценка	
Курилова Ю. Р.	61
Поняття і сутнісні особливості метамоdernізму в українському контексті	
Кущос О. І.	65
Від «матері» до «матери»: трансформації традиційного міфу про материнство в українському постмоdernньому культурному просторі	
Лопушан Т. В.	69
Specifics of genre models of role-based poetic texts in foreign and Ukrainian literatures of the 19th–20th centuries	
Myroniuk V. M.	72
Трансформація орієнталізму від "білої людини" Кіплінга до "західної людини" Ішігуро	
Мітіна Л. С.	75
Чуттєвість у романі С. Андрухович «Фелікс Австрія»	
Ніколаєнко В. М.	78
Феномен впливу історичної пам'яті на сьогодення як ключовий код українського метамоdernізму	
Нікоряк Н. В.	81
Пошуки сенсу життя сучасної людини в умовах кризової дійсності: ідеї неоекзистенціалізму в романі Іларіона Павлюка «Я бачу, вас цікавить пітьма»	
Онсович А. Л.	84
Феномен транскультуралізму у площині літератури постмоdernізму	
Пірошенко С. Ю.	87

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Філологічні науки. Літературознавство. 2016. Вип. 1(326). С. 145–152.

9. Поліщук Я. Магічна сила дому (роман «Фелікс Австрія» Софії Андрухович). *Гібридна топографія. Міся і не-міся пам'яті в сучасній українській літературі*. Чернівці : Книги – ХХІ, 2018. С. 61–86.

10. Штогрин М. Принципи сюжетної та образної організації міського простору в романі С. Андрухович «Фелікс Австрія». *Волинь філологічна : текст і контекст. Аналіз та інтерпретація тексту* : зб. наук. пр. 2015. Вип. 20. С. 273–281.

11. Jarczewski D. Back to sensuality itself. Jocelyn Benoist's anti-phenomenological turn? URL: <https://czasopisma.upjp2.edu.pl/logosiethos/article/view/4866/4662>

ФЕНОМЕН ВПЛИВУ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ НА СЬОГОДЕННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ КОД УКРАЇНСЬКОГО МЕТАМОДЕРНІЗМУ

Нікоряк Н. В.

*кандидат філологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури
Чернівецький національний університету імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

У межах сучасного літературного процесу питання визначення художнього статусу метамодерної творчості постає як одне з ключових і викликає посилений науковий інтерес як серед українських літературознавців, так і зарубіжних. Сформульовані Т. Вермюленом і Р. ван ден Аккером художньо-естетичні маркери метамодернізму як ключової парадигми сучасності знаходять подальший розвиток у працях зарубіжних дослідників: С. Абрамсона, Р. Ешельмана, М. Заварзаде, Л. Тернера, Л. Хатчеон, Х. Фрайнахта, А. Фурлані, Т. Юсеф. В українському літературознавчому дискурсі на сьогодні також сформовано вже досить репрезентативну джерельну базу, присвячену концептуалізації метамодернізму, визначенню його ключових характеристик і висвітленню основних етапів його становлення: праці О. Бондровської, М. Борзової, С. Вардеванян, Т. Гребенюк,

Ю. Мариненка, Л. Мірошніченко, Г. Помилуйко-Недашківської, Г. Рикової, С. Чернишової, Р. Кохан, В. Пахаренка.

Крізь призму метамодерної естетики розглянемо один із ключових кодів українського метамодернізму – *вплив історичної пам'яті на сучасність* – на прикладі літературного сценарію “Садок вишневий...” та фільму “Поводир”, знятого на його основі. Зауважимо, що сьогодні цей метанаратив знаходить своє активне втілення в українському культурному середовищі. І не лише в літературі, а й у сфері сучасного кіно, що має ширшу глядацьку аудиторію, яка сьогодні все більше сприймає кіно як інструмент національного виховання, носія культурних цінностей і джерело моральної підтримки в умовах війни.

Літературний сценарій “Садок вишневий...” був створений у 2008 році за ідеєю Олеся Саніна та в сценарній розробці Ірен Роздобудько [6]. У 2011 р. цей текст здобув спеціальну відзнаку в номінації “Кіносценарії” на Міжнародному літературному конкурсі “Коронація слова”. У 2013 році, після суттєвої художньої та структурної переробки, сценарій став основою для повнометражного художнього фільму “Поводир” у режисурі Олеся Саніна [5]. Зміни відбулися не лише у поезиці назви, яка еволюціонувала кілька разів – від відомої цитати “Садок вишневий...” з твору Т. Шевченка, утворюючи інтертекстуальний зв'язок текстів, до не менш алюзивної “Кобзарі”, де історична подія з'їзду кобзарів у Харкові повинна була бути центральною, а далі до “Поводир”, де бачимо, що авторський ракурс зміщується на постать головного героя. Проте, незважаючи на еволюцію назви та концептуальності, ключова ідея залишилася незмінною – збереження надії як екзистенційної константи. О. Санін підкреслює: “події, про які розповідаю, звичайно, відбуваються в дуже драматичний час, страшний, дуже гнітючий, але фільм не про це. Він про те, що люди все-таки це витримують, тому що мають надію в серці” [3]. У такий спосіб наратив стрічки, що ґрунтується на концепції надії як рушійної сили духовного відродження та конструктивного світоглядного поступу, це фактично “історія надії” для сучасного покоління.

Колективне сприйняття минулого є визначальним фактором формування цінностей, національної ідентичності, соціальних настроїв та політичних рішень у сучасному суспільстві. Історична пам'ять, що передається через покоління, не лише впливає на громадську думку, але й активно формує світогляд людей. Т. Гребенюк зауважує, що “сучасні письменники часто обирають для своїх творів хронотопи найбільших історичних катаклізмів 20-го століття, в яких українці як нація мужньо боролися й таки вижили, у такий спосіб актуалізуючи віру в перемогу і в нинішній війні” [1, с. 42]. О. Санін обирає для

сценарію та фільму переломний та трагічний історичний час – “початок 30-х років минулого сторіччя” [6, с. 86], коли “на вечірках міської інтелігенції ще вчувається відголос веселої епохи непу, а в селах уже тривають «розкуркулення» та «хлібозаготівля»” [7]. Автор майстерно вплітає у сюжет реальну/напівлегендарну історичну подію – “З’їзд народних співців Радянської України”, що відбувся у Харкові за радянських часів приблизно 1934 року. Тоді велику кількість українських кобзарів і лірників було зібрано на з’їзд, після чого більшість із них було знищено органами НКВС. Цей з’їзд пізніше назвуть “Розстріляний з’їзд кобзарів” [2].

Позаяк українські історики не знайшли документальних свідчень конкретного масового розстрілу кобзарів саме на «з’їзді», припускають, що подія могла бути символічним узагальненням репресій проти кобзарів, які дійсно зазнали утисків у 1920–1930-х роках: їх переслідували, забороняли народну творчість, нищили інструменти, примушували грати за радянськими канонами. Незалежно від історичної точності, ця подія стала символом культурного геноциду – знищення української національної ідентичності через репресії проти її носіїв, перейшла у статус глибокої історичної травми.

У такий спосіб автор у руслі метамодерністської естетики намагається “реконструювати світ”, обережно, але наполегливо встановити істину, відновити і зосередити увагу суспільства на важливих історичних подіях, нехай поки напів легендарного характеру. Фільм починається з титрів, які стають своєрідним зачином трагічної історії: “У часи, тиранії і несправедливості завжди знаходяться співці – ті, хто розповідає людям про часи, коли вони були сильні, горді і вільні. // У 30-х роках радянська влада заарештувала сотні кобзарів, і вони зникли без сліду” [5]. Як літературний синопсис, так і фільм одночасно романтизує й демонізує українське минуле: кобзарі постають як носії сакрального знання та духовного світла, але поряд із цим є страшна правда про радянські репресії, переслідування, тортури, вбивства. Попри трагічність історії, фільм закінчується на ноті надії – збереження пам’яті, музики, культури. А це також метамодерна риса – віра у краще попри втрати. В. Пахаренко підкреслює, що метамодерністська людина обирає шлях “подолання страху”, тому “уважно переосмислює, переоцінює досвід попередників різних епох”, “прагне відродити, осучаснивши, істини справжні й відкинути оманні, вивести людство з модерністських і постмодерністських глухих кутів” [4, с. 59].

Таким чином, у контексті українського метамодернізму можемо констатувати відновлення інтересу до історичного минулого, прагнення до синтезу традиційного й сучасного, помітне намагання переосмислити історичний досвід, включаючи як національні травми, так

і моменти духовного піднесення, через призму нової чуттєвості. Таке повернення до історичності не є спробою втечі в минуле, а радше пошуком опори для сьогодення.

Література:

1. Гребенюк Т. В. Спільний біль, війна й ідентичність: національна специфіка українського літературного метамодернізму. *Сучасні літературознавчі студії*. Вип. 20. 2023. С. 30–58.
2. Литвин М. Розстріляний з'їзд кобзарів: забута трагедія. *На скрижалях*. 2016. URL: https://na-skryzhalyah.blogspot.com/2016/11/blog-post_9.html (дата звернення: 28.04.2025).
3. Олесь Санін: “Сценарій – це дуже утилітарний твір...” / розмову веде Лілія Бондарчук. URL: http://archive-ktm.ukma.edu.ua/show_content.php?id=605 (дата звернення: 13.04.2025).
4. Пахаренко В. Метамодернізм як художній напрям: Роздуми про новий тип світосприйняття. *Українська Мова та Література*. № 7–8. 2021. С. 56–68.
5. Поводир (2013), режисер Олесь Санін.
6. Роздобудько І., Санін О. Садок вишневий...: літературний синопсис. *Кіно на папері* : збірка. Київ : Нора-друк, 2016. С. 79–169.
7. Тетерук М. “Поводир”: вигадані пригоди на тлі реальних смертей. *Кіно-Театр*, 2014. № 5. URL: http://archive-ktm.ukma.edu.ua/show_content.php?id=1666 (дата звернення: 14.04.2025).

ПОШУКИ СЕНСУ ЖИТТЯ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ В УМОВАХ КРИЗОВОЇ ДІЙСНОСТІ: ІДЕЇ НЕОЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМУ В РОМАНІ ІЛЛАРІОНА ПАВЛЮКА «Я БАЧУ, ВАС ЦІКАВИТЬ ПІТЬМА»

Онсович А. Л.

*учитель української мови та літератури
Старокостянтинівський ліцей Старокостянтинівської міської ради
Хмельницької області імені Михайла Семеновича Рудяка
м. Старокостянтинів, Хмельницька область, Україна*

Сучасний світ перебуває в стані багатовимірної кризи, що проявляється на рівні глобальних викликів й особистісних потрясінь. Для України особливо гостро екзистенційні проблеми постають у контексті повномасштабної війни, соціальної нестабільності та пошуку нових

ВСЕУКРАЇНСЬКЕ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНЕ
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

**МЕТАМОДЕРНІЗМ У ЛІТЕРАТУРІ
ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ:
«ДЗЕРКАЛО В ДЗЕРКАЛІ»:**

14 квітня – 25 травня 2025 року

Підписано до друку 26.05.2025. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 7,82. Тираж 100. Замовлення № 0625-063.
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.

Українсько-польське наукове видавництво «Liha-Pres»

79000, м. Львів, вул. Технічна, 1

87-100, м. Торунь, вул. Лубіцка, 44

Телефон: +38 (050) 658 08 23

E-mail: editor@liha-pres.eu

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 6423 від 04.10.2018 р.